

3. John, Naisbitt, Megatendințe: Zece noi direcții care ne transformă viața, Ed. Politica, București, 1989, pag. 368
4. Maxx Royal Golf Package, Catalog, prospect, CD-ul individual al hotelului, pag. 120.
5. Royal Alhambra Palace, Catalog, prospect, CD-ul individual al hotelului, pag. 84.
6. <http://www.corneliareort.com>

**PARTICULARITĂȚI ALE DEZVOLTĂRII
PERSONALITĂȚII CREATIVE A STUDENTULUI ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL ARTISTIC UNIVERSITAR**

Cezara GHEORGHITĂ, dr., conf. univ.

Summary

The creativity is a prerequisite for every person entering to arts area or art education. Psychological and pedagogical literature meet more specialized approach, theories, definitions of creativity, which are based on factors such as psycho-physiological, biological, social, etc. The potential to integrate and form the student's creative personality in positive manner consist in a good knowledge and compliance of the key-points from pedagogical research on creativity, conditions and factors of creativity, creative process and creative result.

Creativitatea este o condiție necesară fiecărei persoane încadrate în sfera creației artistice sau a educației artistice. În literatura de profil psihopedagogic întâlnim mai multe abordări, teorii, definiții ale creativității, care pornesc de la factorii de natură psihofiziologică, biologică, socială etc. Punctele-cheie în cercetările psihopedagogice asupra creativității sunt: definirea conceptului de creativitate, condițiile și factorii creativității, procesul creativ, produsul creativ. Cunoașterea, respectarea acestora poate avea un potențial și un caracter integralist în formarea personalității creative a studenților, în schimbarea în pozitiv a acestora, răspunzând tendinței

lor creative de a se actualiza, de a se forma ca potențial creativ. Tendința pentru autoactualizare este motivația primă a creativității, tendința organismului de a forma noi relații cu mediul, în strădania acestuia de a fi mai plener „să-și însuși” [C. Rogers, apud 2].

G. T. Land consideră că procesul creativ se desfășoară în patru stadii: *formativ*, *normativ*, *integrativ*, *transformațional*. El demonstrează că orice persoană parcurge în decursul vieții mai multe cicluri de creștere și dezvoltare, a căror durată depinde de experiența persoanei, de nivelul ei intelectual, creativ și cultural [apud 2, p. 34]. În opinia noastră, dezvoltarea personalității creative a studenților se desfășoară în contextul celor patru stadii precizate de Land, și anume:

- *stadiul formativ* sau de creștere aditivă, care se definește prin formarea identității self-ului într-o situație nouă, într-un mediu nou. Acest stadiu coincide cu începutul studiilor, respectiv anul I, când studentul se pomenește într-un mediu social și profesional necunoscut, deseori neavând nici cea mai vagă pregătire în domeniul artelor plastice;

- la *stadiul normativ* sau de creștere replicativă, studentul, după ce și-a stabilit orientarea self-ului într-o anumită situație sau în grup, încearcă să se identifice în cel mai înalt grad cu mediul respectiv și să semene cât mai mult cu membrii grupului. Asta se întâmplă de obicei la anul II de studii, și din observațiile proprii putem constata că, dacă în grupă este un lider cu o atitudine activă și creativă față de studii, cu o pregătire inițială în artele plastice, atunci colectivul adoptă și el aceeași poziție, iar în lipsa acestuia, studenții devin pasivi, indiferenți, au o frecvență și o reușită scăzută;

- *stadiul integrativ*, sau de creștere acomodată, se definește prin dorința studentului de a fi el însuși. De aceea el înlocuiește comportamentele de apropiere și asemănare cu ceilalți membri ai grupului cu cele de diferențiere și distanțare de aceștia. Acest stadiu corespunde cu anul III de studii, când studenții au acumulat un bagaj

semnificativ de cunoștințe, abilități practice care le permit să se evidențieze, să se exprime și să-și demonstreze individualitatea;

- *stadiul transformațional*, sau de creștere creativă, reprezintă momentul în care un student întrerupe total, în mod radical legăturile lui cu trecutul, deoarece își dă seama că acesta îl împiedică să se regăsească și să se dezvolte pe sine. Deseori, această schimbare, ruptură se întâmplă la anul IV, sau chiar la masterat, când la studenți se observă un grad sporit de productivitate și originalitate, de flexibilitate și fluiditate a gândirii și exprimării prin limbajul și mijloacele specifice artelor vizuale.

Trebuie să remarcăm că aceste stadii reprezintă și anumite forțe de rezistență la schimbarea creativă a studentului. Astfel, stadiile formativ și normativ au anumite particularități de tipul conformismului, certitudinii ce sunt favorabile doar pentru unele momente ale creativității. Pentru creație sunt specifice stadiile de creștere (integrativ și transformațional) care presupun divergență, nonconformism, incertitudine și în general renunțarea la ceea ce este tradițional în vederea conceperii unui mod nou de abordare a problemelor, de practicare a materialelor și tehnicilor de lucru, de utilizare a unor noi mijloace de expresie vizuală.

J. P. Guilford este reprezentantul *teoriei intelectualiste a creativității*, propunând ca definatori ai creativității factorii intelectuali: fluența, flexibilitatea minții, sensibilitatea la probleme, abilitatea de sinteză, abilitatea de analiză, reorganizarea și redefinirea, complexitatea, abilitatea de evaluare[apud 3, p. 35-36].

O altă direcție este *teoria umanistă a creativității*, promovată de C. Rogers și A. Maslow, care consideră ca fiecare om are un potențial creativ și doar așteaptă condițiile pentru a se exprima. Unul dintre reperele acestei teorii este *actualizarea de sine*, definită ca „...dorința noastră de realizare-de-sine completă, ...adică tendința unei persoane de a deveni realizată în ceea ce el sau ea este potențial, dorința de a deveni mai mult și mai mult decât ceea ce ești, de a

deveni tot ce ești în stare să devii...” [apud 3, p. 40-42]. Rogers și Maslow au asociat actualizarea de sine cu creativitatea.

În studiul noastră am plasat accentul pe dezvoltarea capacităților creative specifice domeniului artelor plastice. Tinerii care studiază la Facultatea Arte Plastice și Design, nu posedă în mod obligatoriu talent special, dar au un potențial creativ care poate fi exteriorizat, realizat. O altă direcție este psihologia socială a creativității, promovată de T. Amabile. Autoarea a creat modelul componential al creativității, bazat pe *domeniu*, *creativitate* și *motivație*, care constituie condițiile necesare pentru producția creativă, fiind în strânsă corelație între ele. Pentru fiecare componentă a creativității Amabile indică factorii determinanți: factori specifici *domeniului*: capacități cognitive înnăscute, abilități perceptuale și motorii înnăscute, educație formală și informală; factori specifici *creativității*: antrenament, experiență în generarea de idei, caracteristici de personalitate; factori caracteristici *motivației*: nivelul inițial al motivației intrinseci pentru sarcină, prezența sau absența constrângerilor extrinseci izbitoare din mediul social, capacitatea individului de a minimaliza cognitiv constrângerile externe. [Ibidem, p. 68] Motivația creativă este foarte importantă în demersul dezvoltării personalității creative a studenților, ea poate suplini deficiențele privind abilitățile în domeniu sau pe cele creative.

M. Cristea generalizează o definiție a creativității pornind de la cerințele înțelegerii complexe a personalității creatoare [1, p.36]. După autor, creativitatea este acea aptitudine, capacitate esențială și integrală a persoanei, rezultată din activitatea conjugată a tuturor funcțiilor sale psihice (intelectuale, afective și volitive), conștiente și inconștiente, native și dobândite, de ordin biologic, psihofiziologic și social, implicată în producerea ideilor noi, originale. Considerăm aceste aspecte integratoare ca fundamentale în demersul nostru pedagogic de formare și dezvoltare a personalității creative a viitorilor

pedagogi și artiști plastici. În sensul enunțat, potențialul creativ al studenților și conștientizarea creativității atât de către studenți cât și de profesori întâmpină multe blocaje în calea valorificării acestuia, cauzate de sistemul de instruire și educație și climatului psihosocial. În acest context, în învățământul superior, în mod special, în cel artistic, sunt multe curențe și probleme încă nerezolvate, printre care menționăm: tendința spre formarea unor studenți cu stereotipii profesionale și sociale, considerându-se că este de preferat să asiguri o educație și o pregătire profesională generală uniformizantă decât să dezvolți o gândire originală și creativă; timpul liber al studenților are un caracter pasiv, iar activitățile în afară de curs implică un număr foarte mic de participanți; studenții nu sunt atrași în cercetările științifice, în activitatea expozițională, în evenimente cu caracter sociocultural; nu sunt marcate suficient eforturile de originalitate și de creativitate ale studenților, nu sunt stimulați și promovați cei care participă la expoziții, conferințe sau alte activități curriculare și extracurriculare – fapt care se transformă în lipsă de interes și o motivație scăzută.

Esența creativității constă în noutatea și originalitatea sa. De aceea, nici în învățământ, nici în alt domeniu, nu există standard concret pentru a evalua creativul. Însă în mare parte de profesori depinde crearea climatului favorabil pentru dezvoltarea personalității creative a studenților; promovarea unei atitudini active și creative față de studii; stimularea și promovarea eforturilor de creativitate și originalitate a studenților și schimbare în pozitiv a acestora.

Bibliografie

1. Cristea, M., Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea estetică, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1994.
2. Roco, M., Creativitate și inteligență emoțională, Polirom, Iași, 2001.
3. Stoica-Constantin, A., Creativitatea pentru studenți și profesori, Ed. Institutul European, Iași, 2004.